

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Аграрна історія України, мова викладання – українська
Викладачі	Комарницький О. Б. , професор кафедри історії України, доктор історичних наук, 067-951-65-26 ПШБ, посада, контактні телефони (за згодою)
Профайл викладачів	http://history.kpnu.edu.ua/komarnitskuj/ https://scholar.google.com.ua/citations?user=NlrwupcAAAAJ&hl=uk http://posek.km.ua/navchalniie-proces/komarnickiie-oleksandr-borisovich.html http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/suak/corp.exe?&I21DBN=SAUA&P21DBN=SAUA&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0079313 https://www.facebook.com/search/top/?q=Олександр%20Комарницький
E-mail:	kob-1974@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1023#section-0
Консультації	Групові консультації проводяться щотижня за графіком кафедри, індивідуальні – в другій половині всіх робочих днів

2. Анотація до курсу

В процесі становлення та розвитку незалежної Української держави не вщухає інтерес до нашої національної історії, уроків та досвіду минулого, що, в свою чергу, сприяє зростанню вимог до історичних досліджень.

За таких умов дослідники активізують пошук і скрупульозний аналіз джерельної бази, прагнуть об'єктивно відтворити історичний шлях розвитку України, очистити його від фальсифікацій, спотворень та ідеологічних нашарувань.

В останні десятиліття вийшла низка статей, окремих видань, які висвітлюють різні сторінки аграрної історії України. Вся наша історія тісно пов'язана з аграрною сферою. Починаючи з глибокої давнини, землеробство вважалось однією з найважливіших галузей людської діяльності. Саме воно сприяло становленню та розвитку відтворюючого господарства в людському суспільстві. У навчальній дисципліні якнайповніше висвітлюються ті етапи розвитку аграрного сектору, які характеризувалися значними трансформаціями. Вони призвели до суттєвих змін не лише у сільському господарстві, але й в житті суспільства в цілому.

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Аграрна історія України» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта (Історія) за освітньо-професійними програмами «Середня освіта (Історія)», «Середня освіта (Історія та правознавство)»; спеціальності 032 Історія та археологія освітньо-професійної програми «Історія»

На вивчення курсу відводиться 120 годин (4 кредити ECTS). Його вивчення має на меті в ході лекційних і семінарських занять, консультацій, індивідуальної та самостійної роботи студентів на основі сучасної методології, новітніх досягнень вітчизняної і зарубіжної науки та ознайомлення з найновішими дослідженнями історії українського селянства сформувати цілісні, системні знання і чітке розуміння й уявлення кожним майбутнім фахівцем ключових аспектів аграрної історії України.

Курс «Аграрна історія України» має взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами навчального плану підготовки фахівців, зокрема, з історією України, всесвітньою історією, історією окремих регіонів, історіографією, історичною географією, археологією, етнографією, економічною історією, статистикою.

Програма та завдання навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Сільське господарство у найдавніші часи – 20-ті рр. XX ст.
2. Виробничі відносини в сільському господарстві в умовах радянської тоталітарної системи. Аграрний сектор у роки державної незалежності України.

3. Мета та цілі курсу

Мета навчальної дисципліни «Аграрна історія України» полягає у вивченні спільноти українського селянства з найдавніших часів і до сьогодення, реконструюванні економіки селянського господарства, архетипу селянина-українця, вивченні трансформаційних впливів (зовнішніх і притаманних соціуму внутрішніх), розвитку селянства, його ролі в історії України.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Аграрна історія України» є:

- донести до студентів поняття предмету і завдання дисципліни;
- засвоєння студентами основних теоретичних положень та важливих вузлових проблем розвитку аграрного сектору України;

– вивчення особливостей складних та суперечливих явищ та процесів її економічної історії у зв'язку із світовою цивілізацією та формування на цій основі патріотичних переконань та поваги до загальнолюдських цінностей у майбутніх кваліфікованих фахівців – працівників аграрно-промислового комплексу.

- ознайомити молодь з теоретичними та методичними принципами пошуку, вивчення і використання джерел;
- з'ясувати економічні і соціальні чинники розвитку селянства як стану, формування його ментальності;
- домогтися засвоєння студентами історії українського селянства та внеску найвидатніших істориків у його вивчення;
- навчити студентів об'єктивності при аналізі кожного історичного джерела з історії селянства, вмінню піддати його всебічному аналізу і науковій критиці, а також використанню в практичній діяльності у школі чи науці;
- розкрити студентам основний понятійний апарат і термінологію, якими оперує дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- загальні закономірності аграрного розвитку України; тенденції соціально-економічного розвитку держави і, особливо, її аграрно-промислового комплексу;
- підручники, посібники, довідники та монографічну літературу з курсу;
- економічні і соціальні чинники розвитку селянства як стану, формування його ментальності;
- понятійний апарат.

Вміти:

- синтезувати набуті знання у відповідне світосприйняття та високу політичну культуру;
 - застосовувати отримані знання з аграрної історії України у повсякденній діяльності для орієнтації у соціально-економічному і політичному житті та оцінюванні суспільних явищ;
 - самостійно осмислювати закономірності історичного розвитку сільського господарства
 - характеризувати економічні і соціальні чинники розвитку селянства як стану (війни, революції, реформи)
 - аналізувати чинники формування ментальності селянства.
 - узагальнювати досвід вивчення історії селянознавчих студій, селянського питання;
 - оволодіти науково-термінологічними означеннями, поняттями, правильний підхід до їхнього використання.
 - визначати причини еволюції форм землеволодіння й землекористування українського селянства.
 - аналізувати продовольчу безпеку України.
- адекватно сприймати, розуміти, оцінювати і відтворювати почуте чи прочитане.

4. Формат курсу

Навчальний курс «Аграрна історія України» - стандартний, є органічною частиною обов'язкового компоненту нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки. Стандартний, обсягом 120 годин (4 кредити), в тому числі 20 годин лекцій, 20 годин практичних занять і 80 годин самостійної роботи студентів для денної форми навчання. Завершується складанням заліком. Призначений окремо для денної та заочної форм навчання.

5. Результати навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері аграрної історії та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	<p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 3. Знання та розуміння предметної області професійної діяльності.</p> <p>ЗК 4. Здатність до усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.</p> <p>ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 9. Здатність до креативного та критичного мислення.</p> <p>ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 11. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 12. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ЗК 13. Здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань.</p> <p>ЗК 14. Готовність до усного і письмового спілкування в економічно-діловій сфері українською мовою.</p> <p>ЗК 15. Готовність до узагальнення знань та умінь, здатність застосовувати їх на практиці.</p> <p>ЗК 16. Здатність діяти на основі етичних міркувань.</p> <p>ЗК 17. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>ЗК 18. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності	<p>СК 1. Уміння характеризувати економічні і соціальні чинники розвитку селянства як стану (війни, революції, реформи).</p> <p>СК 2. Аналіз чинників формування ментальності селянства.</p> <p>СК 3. Узагальнення досвіду вивчення історії селянознавчих студій, селянського питання.</p> <p>СК 4. Оволодіння науково-термінологічними означеннями, поняттями, правильний підхід до їхнього використання.</p> <p>СК 5. Визначення причин еволюції форм землеволодіння й землекористування українського селянства.</p> <p>СК 6. Аналіз продовольчої безпеки України.</p> <p>СК 7. Досвід самостійної предметної діяльності – навчально-пізнавальної, аналітичної, синтетичної.</p> <p>СК 8. Здатність адекватно сприймати, розуміти, оцінювати і відтворювати почуте чи прочитане.</p> <p>СК 9. Навички красномовства.</p> <p>СК 10. Уміння наводити переконливі аргументи в процесі розмови.</p>

Прогнозовані результати вивчення навчального курсу:

- засвоєння поняття предмету і завдання дисципліни;
- вільне володіння теоретичними положеннями та важливими вузловими проблемами розвитку аграрного сектору України;
- вивчено особливості складних та суперечливих явищ та процесів її економічної історії у зв'язку із світовою цивілізацією та формування на цій основі патріотичних переконань та поваги до загальнолюдських цінностей у майбутніх кваліфікованих фахівців – працівників аграрно-промислового комплексу.
- з'ясовано економічні і соціальні чинники розвитку селянства як стану, формування його ментальності;
- засвоєно студентами історії українського селянства та внеску найвидатніших істориків у його вивчення;
- студенти чітко визначають об'єктивності при аналізі кожного історичного джерела з історії селянства, вмінню піддати його всебічному аналізу і науковій критиці, а також використанню в практичній діяльності у школі чи науці;
- студенти засвоїли основний понятійний апарат і термінологію, якими оперує дисципліна.

6. Обсяг і ознаки курсу

Подати інформацію з робочої програми навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	014 Середня освіта (Історія) за освітньо-професійними програмами «Середня освіта (Історія)», «Середня освіта (Історія та правознавство)»; спеціальності 032 Історія та археологія освітньо-професійної програми «Історія»
Рік навчання/ рік викладання	четвертий
Семестр вивчення	сьомий
нормативна/вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.
Лекційні заняття	20 год.
Практичні заняття	0 год.
Семінарські заняття	20 год.
Лабораторні заняття	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.
Форма підсумкового контролю	залік

7. Пререквізити курсу

Навчальна дисципліна «Аграрна історія України» завершує теоретичну підготовку історика-бакалавра. Її вивчення опирається на базові знання з усіх історичних і філософських навчальних курсів, здобуті на бакалаврському рівні, особливо під час вивчення «Історії України», «Джерелознавства історії України», «Історія української культури». Оскільки наступний етап навчальної діяльності студента пов'язаний із підготовкою випускової кваліфікаційної роботи, яка є самостійним науковим дослідженням, то формування всіх понять дисципліни найбільш ефективно реалізується в контексті обраної теми дослідження. Організація роботи студентів передбачає формування поняттєво-категоріального масиву інформації з кожної теми, контрольні питання та самостійні завдання, роботу з науково-технічною літературою, а також розв'язання проблемних наукових задач та ситуацій.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

9. Політики курсу

Вивчення навчального курсу «Аграрна історія України» здійснюється на лекційних і практичних заняттях, які є обов'язковими для кожного студента. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. В разі пропуску таких занять, студенти отримують від викладача відповідні консультації та вивчають пропущені самостійно і особисто відповідають на кожне з них в усній чи письмовій формі, після чого в журналі робляться записи. Крім того, передбачено практику періодичного індивідуального і перехресного усного опитування, виконання письмових контрольних робіт; практичних, індивідуальних і самостійних завдань тощо. При цьому робиться акцент на дотриманні студентами професійної етики, наукової доброчесності і недопущення будь-якого прояву плагіату, фальсифікації, фабрикації. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Викладач особисто подає приклад дотримання академічної доброчесності передбачає і орієнтує в цьому студентів за допомогою: а) посилань на літературу і джерела інформації; б) дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; в) надання достовірної інформації про методики і результатів досліджень, джерела використаної інформації та власну науково-педагогічну діяльність; г) контролю за дотриманням академічної доброчесності; д) виключно об'єктивного оцінювання результатів навчання.

Також викладач намагається в межах своїх можливостей контролювати дотримання студентами академічної доброчесності через: а) з'ясування, чи навчальні завдання виконувались ними самостійно; б) уточнення посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; в) дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; г) володіння достовірною інформацією про результати власної навчальної і наукової діяльності,; формування вмінь і навичок використання методики досліджень і джерел інформації.

Особлива увага приділяється методичному забезпеченню з допомогою опорних лекцій, посібників, методичних рекомендацій, надання списку рекомендованої літератури, в тому числі надання доступу до електронної бази даних кафедри, використання мультимедійних презентацій, довідково-інформаційних інтернет-джерел. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Сільське господарство України у найдавніші часи	4	4	-	-
Аграрні відносини у XIV – першій половині XIX ст.	24	4	4	16
Реформування аграрних відносин в другій половині XIX – на початку XX ст.	21	2	4	15
Аграрні відносини в добу Української революції 1917-1920 рр. і нової економічної політики 20-х років XX ст. Селянство Західної України у міжвоєнний період	19	4	2	13
Виробничі відносини в сільському господарстві в умовах радянської тоталітарної системи	34	2	8	24
Аграрні відносини в сучасній Україні	16	2	2	12
Сільськогосподарська освіта і наука в Україні	2	2	-	-
Разом годин	120	20	20	80

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Завальнюк О. М., Рибак І. В. Новітня аграрна історія України. Кам'янець-Подільський, 2004. 288 с.
2. Каденюк О. С. Аграрна історія України. Кам'янець-Подільський, 2018. 308 с.
3. Комарницький О. Б. Аграрна історія України: навч.-метод. посіб. для студ. іст. ф-тів / Вид. 2-ге, доп. і перероб. Кам'янець-Подільський, 2023. 116 с.
4. Падалка С. С., Кириленко І. Г., Вергунов В. А. Аграрна історія України: у 3 ч. Ч. 1. Від найдавніших часів до початку XX століття. Київ: Аграрна наука, 2019. 332 с.; Ч. II: Радянська доба 1917-1990 рр. 458 с.; Ч. III: Період незалежності 1991-2018 рр. 372 с.

5. Корновенко С., Земзюліна Н., Ковальова Н., Малиновський Б., Масненко В., Морозов А., Михайлюк О., Пасічна Ю. Г. Селянство, земля і влада в період Української революції (1917-1921 рр.). Черкаси, 2020. 440 с.

11. Система оцінювання та вимоги

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 40 балів, модульна контрольна робота – 40 балів, самостійна робота – 10 балів, індивідуально-дослідні завдання – 10 балів.

Поточний і модульний контроль (100 балів)				Екзамен	Сума
<i>Змістовий модуль 1 (50 балів)</i>				40	100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуально-дослідні завдання		
20 балів	30 балів	5 балів	5 балів		

Оцінювання навчальних досягнень студентів проводиться у відповідності до таблиці шкал:

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	
82-89	B (дуже добре)	25	добре	

75-81	C (добре)	30		зараховано
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни „Аграрна історія України”

При оцінюванні рівня знань студента, відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка», аналізу підлягають:

- **характеристики відповіді:** цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- **якість знань** (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- **ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику** під час розгляду ситуацій, практичних задач, в процесі політичної комунікації і соціалізації;
- **рівень володіння розумовими операціями:** вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- **досвід творчої діяльності:** уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- **самостійна робота:** робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння добувати інформацію з різноманітних джерел (нормативні, програмові; нормативні, преса), робота з комп'ютерною технікою, системою Internet .

Дані критерії є підставою для оцінювання рівня знань, умінь і навичок студентів на навчальних заняттях за дванадцятибальною системою:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.

	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо- професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану

з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).